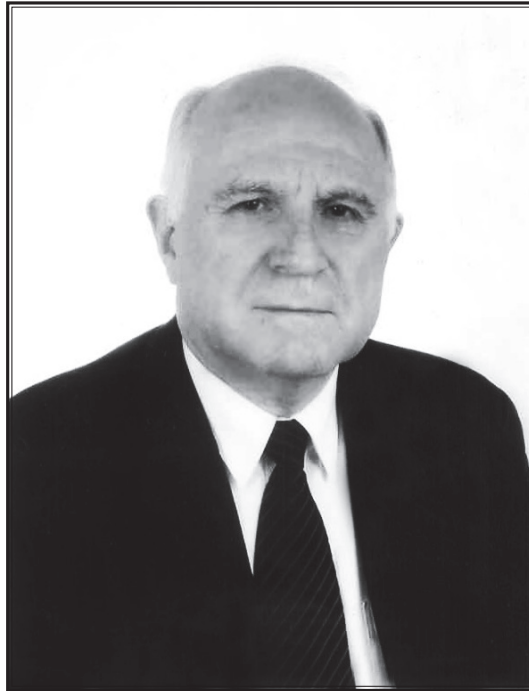

Некролог

Obituary

РОСТИСЛАВ ЯРОСЛАВОВИЧ ПИЛИПЧУК
(10.07.1936 – 22.08.2014)

22 серпня 2014 року на 79-му році пішов із життя відомий український театрознавець, академік Національної академії мистецтв України, заслужений діяч мистецтв України, кандидат мистецтвознавства Ростислав Ярославович Пилипчук. Театральна спільнота втратила Науковця з великої літери, непересічного організатора й громадського діяча, людини виняткової ерудиції та енциклопедичних знань, автора величезної кількості наукових та публіцистичних статей, невтомного дослідника історії українського класичного театру, який заповнив багато його білих плям, повернув з небуття добру сотню видатних імен театральних і музичних діячів...

Смерть будь-якої людини – трагедія. Смерть науковця, сповненого планів, – втрата невивиправна. Зокрема, так і не побачив світу фундаментальний другий том «Спогадів про Миколу Лисенка», свідчення

до якого Ростислав Ярославович збирав упродовж життя і на який так очікували музикознавці! А подібних унікальних матеріалів він накопичив пребагато: до кожної наукової конференції готував сенсаційний факт чи повертав із забуття достойне ім'я, вишукуючи й дістаючи, неначе з чарівної скриньки, науково-історичні перлини зі своїх невичерпних архівів.

Утім, Ростиславу Ярославовичу було чим пишатися: його наукові інтереси сягали від найдавніших часів до початку ХХ ст., у його науковому доробку – понад 300 праць: розділів, статей, розвідок з історії українського театрознавства, театрального слов'янознавства, театрального джерелознавства тощо. Від дослідження театру на західноукраїнських землях (кандидатська дисертація) він прийшов до узагальненої історії українського театру на всіх етнічних землях України і поза її межа-

ми. Його концепцію розвитку українського театру викладено в колективних виданнях «Український драматичний театр» (1967, т. 1), «Історія Української РСР» (1979, т. 1, кн. 2), «Українська Радянська Соціалістична Республіка» (1986), «Історія української культури» (2001, т. 2; 2003, т. 3; 2005, т. 4, кн. 2), «Становлення українського професіонального театру в Галичині (60-ті рр. XIX ст.)», «Просценіум» (2001–2006) та ін. Р. Пилипчук був упорядником і коментатором багатьох видань творів українських драматургів, а також збірників спогадів про видатних діячів театрального й музичного мистецтва (І. Карпенка-Карого, М. Садовського, П. Саксаганського, М. Лисенка). Від 1987 року він був головним редактором республіканського наукового збірника «Театральна культура» (вийшло 7 випусків), у рамках «Записок Наукового товариства імені Шевченка» його зусиллями було видано три томи театрознавчих праць (1999, 2003, 2006); він виступав науковим редактором багатьох театрознавчих монографій і збірників. А енциклопедична складова його доробку налічує не одну сотню статей у провідних енциклопедіях і словниках не лише України, але й Польщі, Молдови, республік колишнього Радянського Союзу.

Хоча більша частина наукового й творчого життя Р. Пилипчука пройшла в стінах Київського державного інституту театрального мистецтва (нині – Національний університет театру, кіно і телебачення ім. І. Карпенка-Карого; з 1977 р. – проректор з наукової роботи, з 1984 р. – ректор, з 2003 р. – радник ректора), утім, усі роки він був тісно пов'язаний з Інститутом мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України, куди в 1960 році вступив до аспірантури після закінчення українського відділу філологічного факультету Чернівецького державного університету (1958) та кількарічного вчителювання. В Інституті Р. Пилипчук пройшов шлях від молодшого (1963) до старшо-

го (1974) наукового співробітника відділу театрознавства, захистив кандидатську дисертацію «Український театр Східної Галичини і Північної Буковини (30–60-ті роки XIX ст.)» (1971). Тут працював над розділами до колективних монографій, збирав і готував до друку епістолярій М. Рильського. Тут упродовж п'яти років (1969–1974) був ученим секретарем Інституту, обов'язки якого виконував украї сумлінно. У наступні роки Ростислав Ярославович неодноразово був членом спеціалізованої вченої ради при Інституті, членом редколегії багатьох інститутських видань, зокрема й «Української музичної енциклопедії» (далі – УМЕ), для якої, до того ж, написав низку статей про діячів театру минулого, зокрема глибокі й цікаві – про М. Заньковецьку й О. Кобилянську, акцентуючи саме музичний аспект творчості цих знаменитих персоналій. До останніх днів він не поривав співпраці з відділом музикознавства Інституту: рецензував статті до IV тому УМЕ, давав винятково цінні фактологічні й концепційні поради, допомагав укладати іменний покажчик до фундаментальної академічної «Історії української музики».

Смерть ученого – втрата не лише для українського театрального світу, але й для всіх гуманітаріїв. Нам не вистачатиме Ростислава Пилипчука – блискучого архівіста та глибинного джерелознавця, його гострих і влучних оцінок. А наукова прискіпливість до його величності факту назавжди залишиться прикладом для тих, кому пощастило знати дослідника особисто, перейде в легенди для нащадків. Як відомо, рукописи не горять – тож сподіватимемося, що всі розвідки й дослідження вченого побачать світ.

Світла пам'ять Вам, Ростиславе Ярославовичу!

Колектив ІМФЕ ім. М. Т. Рильського
НАН України